

A GARROTE

Nemrég egyik munkatársunk értékes cikket írt arról, hogy az emberek évezredek alatt hányféle kivégzési mód kitalálásával és alkalmazásával járultak hozzá a civilizáció haladásához. A sok tucatnyi mód között azonban hiába kerestem egyet, amely egyénileg különösen kedvemre való. Ennek a módnak a neve garrote és nevezetes arról, hogy kizárólagosan a spanyolok éltek vele, illetve:

Vasváry Ödön

A spanyol kormánytisztelő nép és így nem lepett meg, amit a napokban olvastam: a garrote módszert ma is alkalmazzák. Régen nem hallottam említeni még a nevét sem, annyira régen, hogy gondolatom szerint talán több mint száz éve nem végeztek így ki senkit sem. Amikor az 1851-es, utolsó Lopez-féle cubai felszabeditási próbálkozással kapcsolatban írtam, amelyben Kossuth katonái közül is voltak egynéhányan, azt hittem, hogy talán ez Lopez volt az utolsó, akit Havana egyik terén így küldtek át az örökkévalóságba a spanyolok. Most látom, hogy tévedtem. A spanyolok nem felejtették el a garrotet és alkalomadtán szívesen osztogatják ma is.

Írta: VASVÁRY ÖDÖN

Bizonyítja ezt egy pár egészen újkeletű hír is. Az egyik, amely körülbelül egy hónapos, azt újságolta, hogy Madridban garrote módon végeztek ki két anarkistát, akik bombát dobtak az egyik rendőrségi épületre, 32 embert megsebesítvén. Először azt mondták, hogy sortűzzel végezték ki őket, de azután, némi szégyenkezéssel a tévedés miatt, kijavították, hogy a garrote volt a kivégzés módja. A másik hír három amerikai szökött katonáról szól, akik gyilkosságba kevertek s halálra ítélték őket. Az ügyészség a garrote kivégzést követeli.

Dehát voltaképpen mi is az a garrote?

Aki járt Cubában, az tudja, hogy ott a legérdekesebb és legfontosabb látványosság kétségkívül a Morro Castle nevű erőd, amely a havanai öböl bejáratát őrzi. Az erőd valamikor félelmetes börtön is volt, a kivégzések színhelye; ma, illetve akkor, amikor ott jártam, a cubai haditengerészet tisztjeinek iskolája. Lehetőleg minden turistát elvittek oda. Ilyen módon kerültem én is egy turista csoportba. Az attrakció csúcspontja a régi kivégzési terem, egy nagy, barlangszerű helyiség, amely teljesen üres, kivéve a legközepét, ahol három életnagyságu emberfigura, viaszból van elhelyezve. A három ember: a halálraítélt, aki egy durván összetákoltszéken ül, mögötte két férfi: az egyik a hóhér, a másik egy fekete reverendás pap, feszülettel a kezében.

A turistákat a három viaszfigurától tisztességtávolságban állítják meg, a csoport vezetője azonban, mint aki otthon van, a középre sétál, és meg lehetőségen büszkén kezdi elmagyarázni, hogy ez

a különös csoport mit is jelent. Elmondja, hogy mi a garrote. Ennyi az egész:

Az elítéltet leültetik egy székre, amelynek támlájára egy külön kis készülék van szerelve, amely azt a célt szolgálja, hogy az elítélt fejét két oldalról ellenzóval kissé megszorítják, hogy ne mozoghasson. Lábaikat a szék lábaihoz kötik és összekötik elől kezeit is. Nyakára szép csendben egy vaspántot tesznek, amely, mint a papi gallér, hátul kapcsolódik össze, mégpedig egy hosszú, hegyes és srófra járó vasszög segítségével. Ami az előkészületek után történik, az nagyon egyszerű: A hóhér mindössze egyet csavarint a hátsó srófos szögön, amely belefuródyva az elítélt nyakcsigolyájába, azt egy pillanat alatt megöli. A barlang erősen visszhangos. A leírás közben a vezető nagyot kurjant, amit a barlang falai sokszorosán visszavernek, illusztrálva a kivégzett utolsó sóhaját.

Mint láthatjuk, az ítélet kiméletesebb, mint az amerikai villamosszék, amelyben az elítélt jónéhány másodpercig még vergődik, amíg meghal. A garrote esetében már az első pillanat halálos.

Már most: miért mondom ezt el, aki írásaimban mindig lehetőleg mindig magyar vonatkozásokkal foglalkozom?

Azért, mert 1851 augusztusában, amikor a Lopéz-főle próbálkozás kudarcra végződött és több magyar is a spanyolok fogságába került, ketőt közülük kivégeztek Havanában, de nem a garrote módszerével, hanem sortűzzel. A garrote csak a vezetőnek, Lopeznek jutott.

T. B. Vécsey (Veacy) és B. J. Üreghy (Wreghy) volt a neve a két kivégzett magyarnak. 48-as honvédek voltak, és mindössze ennyit tudunk róluk.

Lopez körülbelül 450 emberrel próbálta meg Cuba felszabadítását, de olyan ügyetlenül, hogy az expedíció sorsa már az első pillanattól meg volt pecsételve. Egy kisebb csoport elszakadt a főse-regtől s ebből körülbelül 50 embert a spanyolok előbb elfogtak, mint Lopezt. Az elfogottakat Havanába vitték és ott 1851. augusztus 16-án reggel, körülbelül huszezer főnyi tömeg jelenlétében katonai sortűzzel kivégezték őket. Illetve nem is sortűz volt, hanem vaktában való lövöldözés, mert némelyik szerencsétlen 10—15 golyót is kapott s azután még külön puskatussal verték őket agyon. Azután a holttesteket lábuknál fogva elhuzva, levetkőztették s a ruhadarabokat rudakra tűzve, ordítva járták be a várost. És még egyet: nem szembe, hanem hátulról lötték le őket.

Lopez egyedül volt, amikor kőborlás közben elfogták. Mivel erősen az orrában volt a spanyoloknak háromszoros betörési kísérlete miatt, kivégzéséből extra látványosságot csináltak. Havanának ma is La Punta nevű helyén (ahol ma Lopez szobra áll) kétezer lovas és háromezer gyalogos által képezett négyszög közepén, egy 15 láb magas állványon történt a kivégzés, reggel 7 órakor, szeptember 1-én.

Az elítélten egy hosszú, hálóingszerű lebernyeg volt. Kezei elől össze voltak kötve, a kötél két végét katonák tartották. Egy pap és két civil barátja ment vele fel az állványra. Lopez rövid beszédet mondott a 8000 főnyi tömegnek. Elmondta, hogy ő jót akart, de ha valakinek mégis szenvedést okozott, töredelmesen bocsánatot kér mindenkitől. Utolsó szavai ezek voltak: Az én szeretett Cubámért halok meg.

Amíg lábait lekötözték, két barátjával váltott még pár szót. Egy pillanattal azután, hogy megcsókolta a pap által nyújtott fészületet, a hóhér csavarintott egyet a garrote szögén, Lopez feje előre bukott és vége volt.

A tömeg széteszlott, a katonaság vidám bandaszóval vonult el. Valóban ezt az "emberséges" módszert kár volna csak úgy elhagyni.

